

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 111:

Forslag til folketingsbeslutning om kvinderepræsentation i visse bestyrelser, fonde og lignende.

Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.
(Fremsat 30/1 87).

Forslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Statsministeren (Poul Schlüter):**

Det beslutningsforslag, der nu skal behandles, betragter jeg som en fortsættelse af de igangværende bestræbelser på at få flere kvinder ind i offentlige råd, udvalg og den slags. Det er et arbejde, der jo har grundlag i loven om ligestilling mellem mænd og kvinder ved udpegning af medlemmer til udvalg og lignende, som er vedtaget med bred tilslutning i Folketinget.

Denne lov er ikke ret gammel. Den trådte i kraft den 1. juli 1985, men jeg synes, det er en glæde at konstatere, at det var altså en lov – og vi kunne da have vores bekymringer – som resulterede i en meget hurtig stigning i antallet af kvindelige medlemmer, fra nemlig ca. 11 pct. i 1985, flere var der ikke, og så til i dag, hvor der dog er 31 pct. kvinder i nedsatte udvalg. Det er en meget bemærkelsesværdi effekt på så kort tid. Vi kan altså konstatere, at loven har haft en betydelig virkning allerede.

Ifølge bemærkningerne til beslutningsforslaget er kvinderepræsentationen i de nærmere angivne bestyrelser – der tales om bestyrelser for fonde, for aktieselskaber, for banker og lignende – meget lav. Den er nemlig, siger man i bemærkningerne, kun ca. 8 pct. Derfor foreslår man at overveje, hvorledes man kan gøre en indsats for at få denne procentdel forøget i bestyrelser, hvor det offentlige har indflydelse i kraft af en indstillingsret og/eller en godkendelsesret.

Som jeg også sagde ved folketingsbehandlingen af ligestillingsloven, er det meget væsentligt for samfundet, at kvinder og mænd får mere ligelig mulighed for at deltage i beslutningsprocesserne omkring samfundsudviklingen. Derfor er jeg enig med forslagsstillerne i, at der er fornuft i nu at nedsætte et udvalg, som skal kortlægge kvinderepræsentationen i bestyrelser, fonde osv., og at dette

udvalg også skal overveje forslag til retningslinjer for, hvorledes der kan sikres en mere ligelig repræsentation i bestyrelser, hvor det offentlige har indstillings- eller godkendelsesret.

Jeg kan på regeringens vegne anbefale forslaget.

Helle Degn (S):

Kvinder har gennem de sidste år forandret Danmark meget og udgør en væsentlig forandrende kraft. Herinde har vi set det, og vi har hørt det, og den proces er vi villige til med glæde at bakke op.

Også Socialdemokratiet kan tilslutte sig dette forslag. Jeg synes, det er en god opfølgning af lov om råd, nævn og udvalg og af handlingsplanarbejdet for at øge ligestilling.

Kvindens arbejdsløshed bliver det store problem, som vi i de kommende år får ansvaret for at løse. I bemærkningerne til forslaget står der bl.a., at det ikke vil kunne lykkes, hvis ikke også kvinderne er repræsenteret, hvor beslutningerne træffes. Det er jeg helt enig i. Dette forslag er med til at sætte fokus på væsentlige dele af selve beslutningsprocessen.

Næste led må være, at vi herindefra, ligesom man har gjort det i Norge, vil kunne enes om, at hele den kommunale og amtskommunale sektor også må leve op til forpligtelsen om lige adgang til beslutningerne.

Da vi forhandlede lovforslaget om ligelig repræsentation i råd, nævn og udvalg, hæftede jeg mig især ved statsministerens tale om, at så længe kvinder ikke sidder med på lige fod i fonde, bankbestyrelser og aktieselskabsbestyrelser både i den offentlige og i den private sektor, har vi ikke nået vore mål. Godt talt! Helt enig! Derfor synes jeg, det er godt, at statsministeren nu har fået en ligestillingsmedarbejder i Statsministeriet med ligestilling som hovedarbejdsopgave. Det kan nemlig også give os nogle gode resultater.

Til dette forslag vil jeg gerne spørge om et par ting. Jeg vil gerne først vide, hvis der kan svares på det i dag, hvem det er, forslagsstillerne forestiller sig skal sidde i udvalget. Fra socialdemokratisk side kan jeg sige, at vi er meget optaget af, at Industriministeriet og Justitsministeriet bliver væsentligt inddraget i dette udvalgs arbejde og ansvar.

[Helle Degn]

Jeg synes for det andet, det kunne være rart for Folketinget at få præciseret eller blive enig med sig selv og hinanden om, hvor længe et sådant udvalgsarbejde skal vare.

For det tredje synes jeg også, det kunne være interessant, hvis det yderligere kunne uddybes her og vi kunne diskutere omfanget af arbejdet lidt. Det synes jeg ville være rart at få nærmere beskrevet. Det, der er beskrevet i bemærkningerne, synes jeg er udmærket. Kan det yderligere uddybes, ville jeg også synes, at det var værd at tage med, sådan at de mennesker, der skal sidde med dette arbejde, får lidt nærmere retningslinjer.

Pengene, kapitalformidlingen, er et meget væsentligt kredsløb at påvirke, ligesom forsikringsformuernes administration i det danske samfund og ikke mindst erhvervsstøtteordningerne og hele det teknologiske programs realisering i høj grad har betydning; alt dette har i høj grad indflydelse på kvinders beskæftigelsesomfang. Desværre ser vi jo eksempler på, hvor svært det kan være at få kvinder placeret ligeligt og rimeligt. F.eks. kan jeg bare nævne problemet med at få skaffet kvinder den placering på hele forskningsområdet, som de retteligt tilkommer. Det er ganske vanskeligt, men der er kun én vej, og det er fremad.

Kvinders mod og vilje til at være med mangler nemlig ikke, men mændenes evne til at forstå nødvendigheden af kvinders og mænds ligelige deltagelse i vort samfunds fornyelse og omstilling må vi have sat noget mere skub i.

Dette forslag er et godt led i at påvirke den proces, og det er også en del af vores mål. Derfor tilslutter vi os med glæde forslaget.

Grethe Fenger Møller (KF):

Da Folketinget i sin tid behandlede regeringens handlingsplan til fremme af ligestilling, fremgik det klart, at den formelle, det vi kalder den juridiske ligestilling, er gennemført i Danmark. Men det fremgik lige så klart, at vi ikke har en reel ligestilling. Det gælder i det politiske liv, på det private arbejdsmarked og på det offentlige arbejdsmarked samt med hensyn til råd, nævn og udvalg og bestyrelsessammensætninger. Man plejer ofte at sige, at kvinderne højst er kom-

met med på mellemliderniveau på alle områder, bortset fra ganske få undtagelser.

Der er så nogle, der vil hævde, at det udelukkende er kvindernes egen skyld, hvis det ikke er lykkedes for dem at få den reelle og den fulde ligestilling, og selvfølgelig har kvinderne et ansvar for selv at være aktive. Jeg er enig med fru Helle Degn i, at det ikke er kvindernes vilje, det i dag skorter på. Derimod tror jeg, der er en række både synlige og usynlige barrierer, som hindrer, at kvinder ligesom kan komme frem.

Jeg har lagt mærke til, at Det Radikale Venstre i sit beslutningsforslag i bemærkningerne som en begrundelse for forslaget taler om betydningen af arbejdsmarkedspolitikken i de kommende år, som vil være domineret af bestræbelser for at øge tilgangen af kvinder til traditionelle mandefag for at nedbringe kvindearbejdsløsheden. Jeg er enig i, at kvindearbejdsløsheden er et af de største problemer, vi har. Kvinderne udgør 63 pct. af de ledige og 46 pct. af arbejdsstyrken, og vi ved, hvordan prognoserne frem til 1990 ser ud.

Det er væsentligt at få kvinder med i traditionelle fag. Jeg tror også, at kvinderne gerne vil, men nu kan vi se, at der er kommet en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet om arbejdsgivernes arbejdskrafterspørgsel, hvoraf det fremgår, at tre fjerdedele af virksomhederne helst vil ansætte mænd. Mænd vil have mænd, synes jeg der er en stærk tendens til, og især når vi går op på de højere niveauer, bliver dette behov for, at mænd vil have mænd, mere udpræget.

Jeg tror godt, at kvinderne vil være med til at præge samfundsudviklingen. Jeg mener, det er væsentligt, at kvinder og mænd får lige muligheder for at kunne deltage i beslutningsprocessen, og jeg mener også, at det nu er klart bevist, at det godt kan nytte noget at hjælpe denne udvikling på vej, for nu har vi altså set, at på godt 2 år er det gennem det, jeg kalder 1985-loven, altså lovgivningen om kvinderepræsentation i råd, nævn og udvalg, lykkedes, som også statsministeren sagde, at få bragt kvindeprocenten i nynedsatte råd op fra 11 til 31 på 2 år.

Det synes jeg er en flot udvikling, men også et bevis på, at hvis man ligesom synliggør det problem og får folk til at tænke sig om: kunne man ikke finde nogle kvindeemner? – vi hører ofte, at der ikke er sådan

[Grethe Fenger Møller]

nogle – så kan man faktisk godt nå et pænt stykke ad vejen.

Jeg ser det radikale beslutningsforslag som et forsøg på at gå videre, dér hvor 1985-loven ikke dækker, og jeg kan på Det Konservative Folkepartis vegne give fuld tilslutning til, at der bliver nedsat et sådant udvalg, og at man også skal udarbejde konkrete retningslinjer for, hvordan vi kan få en mere ligelig repræsentation af mænd og kvinder i sådanne bestyrelser, hvor det offentlige udpeger eller godkender bestyrelsessammensætningen.

Tørnæs (V):

Som allerede nævnt har loven af 1985 betydet en stærk vækst i antallet af kvindelige medlemmer i offentlige udvalg. Vi tager derfor det radikale forslag om at nedsætte et udvalg til at kortlægge kvinderepræsentationen i bestyrelser, aktieselskaber, fonde osv., som en naturlig forlængelse af den. Vi lægger overordentlig megen vægt på, at den heldige udvikling, som 1985-loven startede, nu også følges op.

Jeg kan endvidere oplyse, at de synspunkter, jeg her har givet udtryk for på Venstres vegne, også gælder for Kristeligt Folkeparti. Begge partier kan give tilslutning til beslutningsforslaget.

Ole Henriksen (SF):

I SF er vi enige om, at der skal arbejdes videre med ligestillingsproblematikken, og vi mener da også, at den offentlige sektor måske har en særlig forpligtelse til at sikre, at denne ligestilling kommer igennem. Det er derfor naturligt, at man nu går videre og prøver at presse en udvikling igennem i den rigtige retning.

Tallene i bemærkningerne er jo meget tallende, men jeg tror egentlig ikke, at der kommer ret mange flere ændringer i de opgivne procenter frem i det øjeblik, hvor udredningsarbejdet i regeringen er forbi. Under alle omstændigheder støtter vi imidlertid forslaget.

Vi mener dog, at det rent teknisk kan komme til at indebære nogle problemer, som vi så må kigge på til den tid. Det bliver nødvendigt, at de instanser, som skal indstille og har indstillingsret, bliver forpligtet til at indstille en af hvert køn til en post, og så må de,

der foretager den endelige udnævnelse, se at få kabalen til at gå op.

Det er altså vigtigt for SF, at vi kommer videre i dette arbejde. Vi er positive over for forslaget og vil gerne presse på, for at udviklingen kan gå i den rigtige retning.

Addi Andersen (CD):

Da Centrum-Demokraternes ordfører ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende.

Spørgsmålet om kvindernes lige adgang til at deltage i beslutningsprocessen forskellige steder har været drøftet mange gange, og Centrum-Demokraterne kan da også give sin tilslutning til det principielle i en sådan udvikling.

Vi har da også set, at der f.eks. i en lang række udvalg er sket en kraftig stigning i antallet af kvindelige medlemmer, men samtidig er det en kendsgerning, at en række bestyrelser, hvor det offentlige har indflydelse, har en meget svagere repræsentation af kvinder, og det er altså det, man fra radikal side ønsker undersøgt og formentlig også ændret.

I CD mener vi, at det vigtigste i forbindelse med udpegning til bestyrelser stadig må være kvalifikationer og ikke medlemmets køn, men det betyder selvfølgelig ikke, at man skal undlade at tilstræbe en mere lige repræsentation.

Vi kan på den baggrund tilslutte os nedsættelse af et udvalg, der kan undersøge problemet og komme med forslag til at løse det.

Pia Kjærsgaard (FP):

Det lader jo til, med statsministeren i spidsen, at der er fuld tilslutning til endnu en gang, at Folketinget nedsætter et eller andet udvalg.

Man postulerer i beslutningsforslaget, at det er takket være lovgivningen om kvindelig repræsentation i råd, nævn og kommissioner, at der skulle være sket en markant stigning. Jamen det er da rigtigt. Når Folketinget indfører en eller anden form for tvang, som man nødvendigvis må rette sig efter, så må det jo stige på et eller andet tidspunkt. Jeg skal i den forbindelse endnu en gang nævne SNU-udvalget, som det åbenbart var meget, meget svært at få kvinder indstillet til.

[Pia Kjærsgaard]

Jeg synes fortsat, at det er en ejendommeligt lovgivning. Det er noget overflødigt, som Folketinget ikke skal beskæftige sig med. Det har jeg sagt adskillige gange i de utallige ligestillingsdebatter, Folketinget efterhånden har viklet sig ind i, og det vil jeg også godt sige til statsministeren, som stod og kiggede både den daværende og den nuværende ligestillingsformand dybt i øjnene, da han holdt sin meget, meget velforberedte tale om dette alvorlige problem.

Fru Grethe Fenger Møller sagde, at lovgivningen om ligestilling i råd og nævn skulle have medført, at folk var begyndt at tænke sig om. Jamen det er jo vidunderligt, at Folketinget nu lovgiver om, at folk skal til at tænke sig om. Jeg synes fortsat, at det er naragtigt, og når CDs ordfører kan stå og sige, at det stadig væk skal være kvalifikationerne, der gælder, jamen så kan jeg kun være helt enig, og det er stadig væk ikke noget, lovgivningen overhovedet skal blande sig i.

Som jeg sagde sidste gang, vi havde en ligestillingsdebat herinde – for vi har jo som sagt haft adskillige, det er noget Folketinget beskæftiger sig virkelig meget med – så synes statsministeren, at det er hyggeligere at gå på talerstolen og tale om ligestilling i stedet for betalingsbalance.

Jeg vil lade regeringspartierne om at hoppe på den socialistiske ligestillingsvogn. Fremskridtspartiet afholder sig fra det.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

VS støtter forslaget, fordi vi glæder os sådan til den dag, hvor TV-Avisens billede af ledende, betydningsfulde kvinder ikke længere begrænser sig til Margaret Thatcher, Dronning Margrethe og nogle få folketingskvinder.

Det er såmænd ikke, fordi vi tror, at det vil ændre så meget på kvinders vilkår i samfundet, at der kommer regler for kvinderepræsentation i bestyrelserne. Selvfølgelig er det ikke ligegyldigt, hvem der sidder i de besluttende organer, men set ud fra en kvindepolitisk synsvinkel er der nogle andre ting, der er meget vigtigere, f.eks. at kvinderne får ordentlige uddannelsesmuligheder, ordentlige lønninger, gode børnepasningsmuligheder.

Hvis man så også fik ændret på normerne på arbejdsmarkedet for, hvad en god arbejdskraft er for noget, så normerne ikke tog

udgangspunkt i, at vi alle sammen er gifte mænd i vores bedste alder med en deltidsarbejdende kone, så kunne det være, at flere kvinder fik mulighed for at få bedre og mere indflydelsesrige job og måske endda bestyrelsesposter. Men det varer meget lang tid, før vi får alt det igennem. I mellemtiden må vi så nøjes med de små og pæne skridt.

Dette forslag er efter vores mening sådan et lille, uskyldigt skridt, som man vel skal være meget mandchauvinistisk for at gå imod – eller medlem af Fremskridtspartiet.

Så længe ligestilling ikke er til stede, er det nødvendigt at lovgive for at fremme processen. Vi vil så opfordre til, at det lovinitiativ, der nu kommer på baggrund af beslutningsforslaget, indeholder så klare regler for, hvordan kvinderepræsentationen sikres, at der ikke bliver risiko for misbrug af reglerne. Jeg synes, at hele debatten om SNU viser, hvordan udenrigsministeren i det tilfælde var på kanten til at misbruge dem.

Vi mener, at dette forslags betydning først og fremmest ligger i, at det kan være med til at skabe nogle nye billeder, som er vigtige og betydningsfulde, og derfor støtter vi forslaget.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg er i den glædelige situation, at jeg kan takke stort set alle ordførere og regeringen for en positiv holdning til forslaget.

Jeg kan med det samme sige til fru Pia Kjærsgaard, at når man hører fru Pia Kjærsgaards indlæg, så må man sige, at det faktisk kan være nødvendigt, at man indimellem lovgiver om, at man skal tænke sig om.

Så skal jeg i øvrigt blot svare på et par af de spørgsmål, som fru Helle Degn rejste. Det var spørgsmålet om, hvem der skal sidde i udvalget, og hvad vi havde gjort os af tanker om det. Hvem der skal sidde i udvalget, har vi såmænd ikke været så dybt inde i, men jeg synes, vi kan drøfte det i forbindelse med folketingsudvalgets arbejde, som efter den positive holdning, der har været til forslaget, ikke behøver at være særlig omfattende.

Fru Helle Degn spurgte også om, hvor længe man forestillede sig at udvalget skulle arbejde. Ja, dertil vil jeg kun sige, at vi forestiller os, at det skal ske så hurtigt som muligt. Det er der vel ikke noget mærkeligt i.

[Lone Dybkjær]

Fru Helle Degn spurgte også om omfanget af arbejdet. Dertil vil jeg sige, at det, der er afgørende med det udvalgsarbejde, sådan set er at få kortlagt præcis så meget, at man kan udarbejde forslag til retningslinjer. Mere er efter min opfattelse ikke nødvendigt.

Man kan i virkeligheden sige, at hvis den liste, vi har lavet her, er tilstrækkelig, så er der sådan set ikke grund til at lave et stort og omfattende udvalgsarbejde med at registrere og kortlægge osv. Det vil vi derfor gerne tone ned i forslaget, for det afgørende for os er faktisk at få nogle forslag til retningslinjer. Som hr. Ole Henriksen var inde på, er der faktisk nogle tekniske problemer i det, og dem er det vigtigt at få afklaret så hurtigt som muligt.

Jeg håber derfor på, at det, man vil koncentrere sig om, er at få lavet disse forslag til retningslinjer, sådan at vi så hurtigt som overhovedet muligt kan komme i gang og kan se samme gode stigning, denne gang fra 8 pct. til forhåbentlig også næsten 50 pct., som vi har set i forbindelse med råd, nævn og kommissioner.

Helle Degn (S):

Jeg beder om ordet, fordi jeg synes, der denne gang er grund til at glæde sig over, at vi også fuldstændig uden sidebemærkninger har Venstre med os. Jeg husker, da vi diskuterede lovforslaget om råd, nævn og udvalg, at Venstre faktisk var det parti, som var mest drillesygt, også under udvalgsarbejdet.

Jeg synes kun, at kvinderne i Danmark kan glæde sig over, at der nu er et meget, meget bredt politisk flertal, som sender et signal herindefra om, at nu kan man ikke komme uden om at gøre noget ved den proces. Det går ikke uden en politisk opbakning.

Til fru Lone Dybkjær vil jeg sige, at jeg synes, det er utrolig vigtigt, at lige præcis Industriministeriet bliver repræsenteret i det udvalgsarbejde, fordi man i det ministeriums regi har væsentlig indflydelse på og kendskab til og har som politisk ansvarsområde hele erhvervsstøtteordningsområdet, hele den teknologiske omstilling i det danske samfund og herunder det utal af fonde og udvalg, som sidder og træffer beslutning om omstillingsprocessen i Danmark.

Jeg ved, at bl.a. Magnus Demnitz fra Specialarbejderforbundet har lavet et meget fint

udredningsarbejde over, hvad der findes af udvalg og fonde i hele det teknologiske omstillingsprogram og -projekt. Det er så vigtigt, at kvinder bliver repræsenteret i denne omstillingsproces, fordi det er her, der skabes forudsætninger for nye arbejdspladser, og det er her, vi skal have kvinderne med i denne omstilling.

Jeg er enig med fru Lone Dybkjær i spørgsmålet om hvor længe. Helst så kortvarigt som muligt. Men vi skal vel også diskutere lidt under udvalgsarbejdet, hvad det er for bestyrelser, der skal være omfattet af disse retningslinjer, om det er rene offentlige, om det også er halvoffentlige, koncessionerede selskaber, og hvor omfattende vi mener arbejdet skal være.

Det synes jeg det ville være rart at få lavet en betænkning om, hvori vi, efter at vi i fællesskab har tænkt over det under udvalgsarbejdet, får det præciseret lidt nærmere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det politisk-økonomiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 121:

Forslag til folketingsbeslutning om kontant udbetaling af opsparede midler i ATP-fonden ved pensionsalderens indtræden eller ved overgang til efterløn m.v.

Af Dohrmann (FP) m.fl.
(Fremsat 30/1 87).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):